

گزارش «وطن امروز» از دستاوردهای اقتصادی پس از انقلاب اسلامی به روایت آمارهای جهانی

در مسیر خودباوری

داشته است. اتفاق مهمی که پس از انقلاب در کلان تصویر اقتصادی کشور رخ داد فارغ از اعداد و ارقام، حس خودکفایی و خودباوری بود که در کشور رخ داد. بخشی از این خودکفایی معطوف به ادبیات انقلاب مبنی بر عدم وابستگی به کشورهای دیگر و بخشی دیگر ناشی از تحریم‌هایی بود که روزبه‌روز با گذشت زمان از حیات جمهوری اسلامی حلقه‌اش تنگ‌تر می‌شد و اساسی توانستیم راهی به غیر از خودکفایی را طی کنیم. البته در برهه‌های زمانی خاصی با روی کار آمدن دولت‌هایی با رویکرد مبتنی بر توان خارجی به جای تقویت توان اقتصادی داخلی، کشور مسیرهای دیگری را طی کرد که در بیشتر این موارد با شکست مواجه شد. نباید فراموش کنیم علت اصلی چنین ارقام و آماری در اقتصاد همین حس خودباوری و ایمان به توان داخلی بوده است. انقلاب قبل از اینکه روی اقتصاد کشورمان تاثیر گذارد، گفت‌وگو و رویکرد مقاومت و توان داخلی را در کشور اشاعه داد.

گروه اقتصادی: به گواه آمار و گزارش‌های منتشر شده توسط منابع بین‌المللی و داخلی مانند بانک جهانی، آمار دانشگاه آکسفورد و مرکز آمار کشورمان، با گذشت بیش از ۴ دهه از پیروزی انقلاب اسلامی شاهد رشد و خودکفایی در تمام شاخص‌های اقتصادی بوده‌ایم. اصلی‌ترین رویکردی که باعث چنین دستاوردهایی در اقتصاد کشور شده، حس خودباوری و ایمان به توان داخلی است. به گزارش «وطن امروز»، از شیوه‌های مرسوم نشان دادن پیشرفت اقتصادی در یک بازه زمانی خاص، مقایسه آن با بازه زمانی مشخص در گذشته است. با پیروزی انقلاب اسلامی به جرات می‌توان گفت شاهد بهبود تمام شاخص‌های اقتصادی و اجتماعی در کشور بودیم. نکته حائز اهمیت در بررسی این شاخص‌ها گذر زمان است. به این شکل که به طور کلی شاخص‌های اقتصادی با توجه به اصل تورم و پیشرفت‌های کلان اقتصادی در جهان رشد می‌کنند اما با پیروزی انقلاب شیب رشد این شاخص‌ها نسبت به دوره قبل تغییر محسوسی

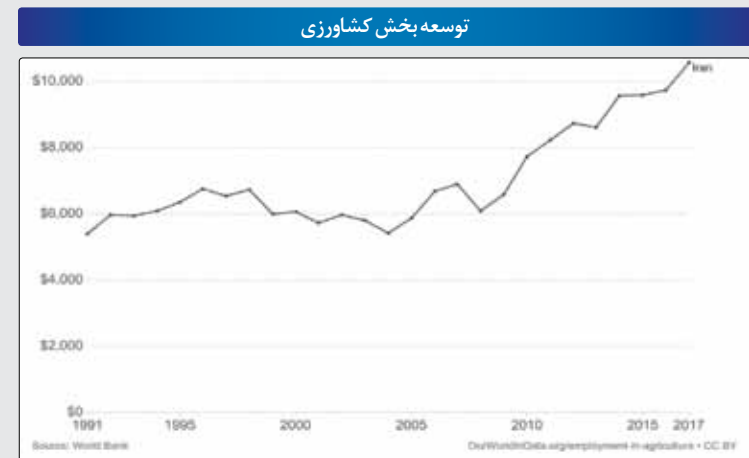
از مهم‌ترین عرصه‌های بروز دستاوردهای این استقلال و خودباوری، عرصه‌های علمی بوده است. انقلاب اسلامی درصد پاسخگویی به یکی از مطالبات تاریخی ملت ایران یعنی دستیابی به توسعه و پیشرفت بود و تحقق این مهم امکان‌پذیر نبود جز با اتکا به علم و دانشی که در سایه اعتماد به نفس جوانان و اندیشمندان کشور تولید می‌شد.

سال‌های ابتدایی انقلاب از سوی رهبران و اندیشمندان انقلاب مطرح شد، به یکی از اصول یا خصوصیات فرهنگی مردم ایران تبدیل شده است. امروز در نظر مردم ایران استقلال، صرفاً یک آرمان و هدف ایدئال و دست‌نیافتنی نیست، بلکه شاهد شیرین آن کام ملت را بهره‌مند ساخته و آثار و پیامدهای آن در تمام سئون زندگی مردم ایران مشاهده شده است. یکی

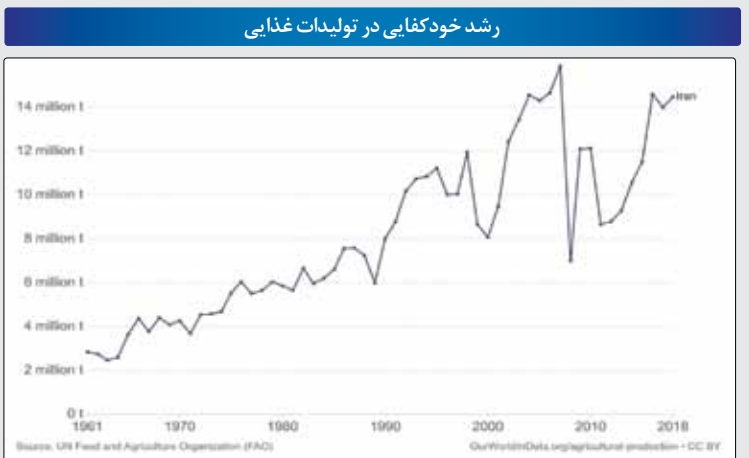
بیفتد. ایران افرادی، مردمش، از سایر افراد کمتر نیستند، بلکه از بسیاری بالاترند. لکن نگذاشتند که این استعدادها به کار بیفتد، باید استعدادها را به کار بیندازند و دولت و ملت تأکید کنند از این کسانی که اختراع و ابداع می‌کنند تا ان‌شاءالله ایران خودش همه چیز را بسازد و مستقل شود». امروز پس از گذشت ۴۲ سال از پیروزی انقلاب اسلامی مفهوم «خودباوری ملی» و «بازگشت به خویش» که در

ضرورت تقویت خودباوری هستیم. به عنوان مثال ایشان در جایی در آسیب‌شناسی عملکرد رژیم پهلوی می‌فرمایند: «مهم این است که ایرانی‌ها بفهمند که خودشان می‌توانند کار بکنند. در این طول زمان این معنا را طوری القا کرده بودند که ایرانی‌ها چیزی نیستند و باید همه چیز را برونند از خارج بیاورند، از اروپا بیاورند، از آمریکا بیاورند که اسباب این شد که مغزهای ایرانی به کار نیفتد و نگذاشتند به کار

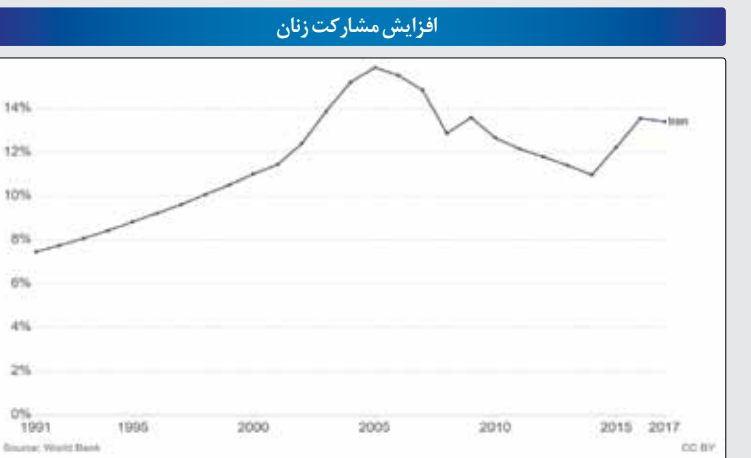
یکی از ریشه‌های شکل‌گیری انقلاب اسلامی واکنش مردم به تحقیر تاریخی خود توسط حاکمان مستبد و حامیان خارجی آنها بوده است. از این منظر انقلاب اسلامی محصول خودباوری ملی بود و البته در سال‌های بعد در تقویت این خودباوری نیز نقش اساسی ایفا کرد. اگر به بیانات بنیانگذار انقلاب اسلامی، حضرت امام خمینی (ره) مراجعه کنیم به کرات شاهد توجه و تکرار ایشان در باب

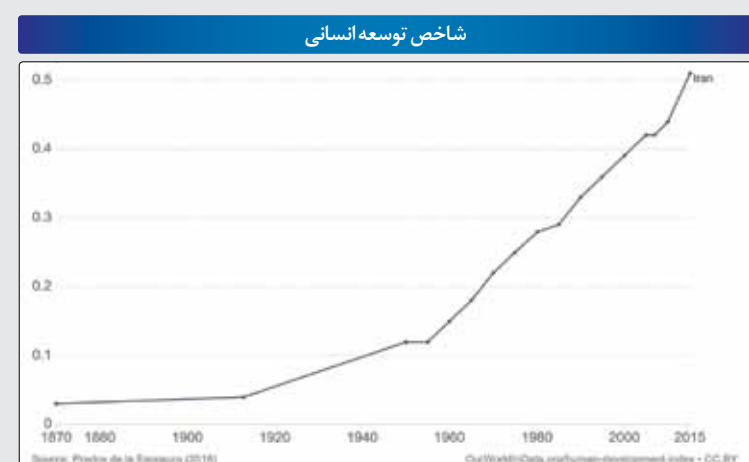
توسعه بخش کشاورزی
بخش کشاورزی تا پیش از انقلاب وضعیت نامطلوبی داشت. اجرای طرح اصلاحات ارضی ضربه سختی به بخش کشاورزی کشور وارد کرد و در نتیجه آن، اقتصاد این بخش رو به نابودی رفت و موج سنگین مهاجرت از روستاها به شهرها شروع شد. آمارها نشان می‌دهد سرانه ارزش افزوده در سال‌های پس از انقلاب افزایش چشمگیری داشته به طوری که ارزش افزوده بخش کشاورزی در سال ۲۰۱۷ به بیش از ۱۰ هزار دلار به قیمت ثابت سال ۲۰۱۰ رسیده است. منبع: بانک جهانی

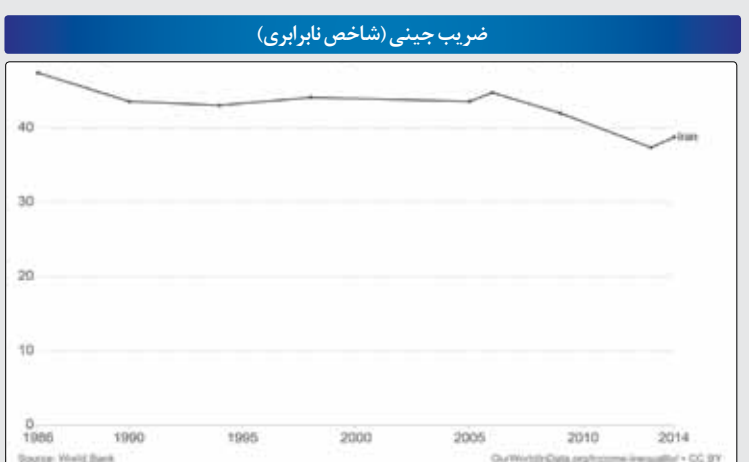
رشد خودکفایی در تولیدات غذایی
یکی از مهم‌ترین دستاوردهای انقلاب اسلامی در حوزه اقتصاد رفع وابستگی به خارج و توجه به خودکفایی است. در همین راستا یکی از مهم‌ترین شاخص‌های سنجش خودکفایی، میزان تولید مواد غذایی است. یکی از مهم‌ترین اقلام غذایی در بسیاری از کشورهای جهان، گندم است. آمارها نشان می‌دهد ایران در سال‌های پس از انقلاب اسلامی پیشرفت بسیار زیادی در تولید گندم داشته و در تأمین گندم کشور بی‌نیاز از واردات شده است. منبع: سازمان جهانی غذا (FAO)

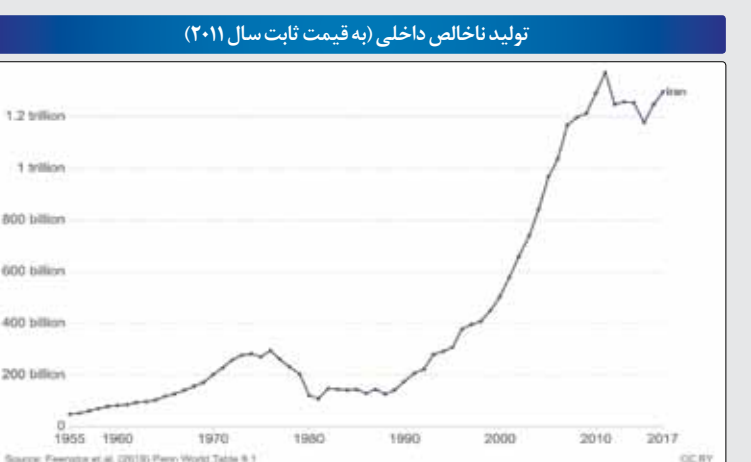
افزایش مشارکت زنان
یکی از دستاوردهای انقلاب اسلامی، رشد مشارکت سازنده زنان در پیشرفت و اداره کشور است. آمارهای جهانی نشان می‌دهد نرخ مشارکت زنان در فعالیت‌های اقتصادی پس از انقلاب افزایش داشته است. در همین راستا نسبت جمعیت زنان شاغل به کل جمعیت زنان، پس از انقلاب اسلامی با افزایش قابل توجه همراه شده و به رقم ۱۳ درصد رسیده است. این در حالی است که این رقم در مقطع پیش از انقلاب به مراتب کمتر بوده است. منبع: بانک جهانی

شاخص توسعه انسانی
شاخص توسعه انسانی یکی از مهم‌ترین شاخص‌ها برای سنجش توسعه در کشورهای مختلف است. این شاخص، چکیده وضعیت توسعه انسانی در کشورها را نشان می‌دهد که خلاصه‌ای از دسترسی به آموزش، سلامت و سایر شاخص‌های زندگی است. آمارهای جهانی نشان می‌دهد شاخص توسعه انسانی در سال‌های پس از انقلاب با رشد چشمگیری افزایش یافته است. منبع: دانشگاه آکسفورد

ضریب چینی (شاخص نابرابری)
کاهش نابرابری یکی دیگر از دستاوردهای انقلاب اسلامی است. بررسی شاخص ضریب چینی به عنوان شاخصی برای اندازه‌گیری نابرابری در توزیع درآمد نشان می‌دهد در سال‌های پس از انقلاب، میزان نابرابری در کشور به شکل قابل ملاحظه‌ای کاهش یافته است. در همین راستا آمارها نشان می‌دهد شاخص چینی که پیش از انقلاب حدود ۴۵ درصد بود، پس از انقلاب به حدود ۳۵ درصد رسیده که نشان‌دهنده کاهش نابرابری است. منبع: بانک جهانی

تولید ناخالص داخلی (به قیمت ثابت سال ۲۰۱۱)
اقتصاد ایران به رغم تحمیل جنگ ۸ ساله و تحریم‌ها علیه کشور در سال‌های پس از انقلاب اسلامی رشد چشمگیری داشته است. آمارهای بین‌المللی نشان می‌دهد ارزش تولید ناخالص داخلی ایران که در سال وقوع انقلاب حدود ۱۰۰ میلیارد دلار به قیمت ثابت سال ۲۰۱۱ بود، با رشد چشمگیری به حدود ۱۵۰۰ میلیارد دلار رسیده است. البته در این سال به دلیل تحریم‌های یکجانبه، اقتصاد کشور کوچک شده و به حدود ۱۲۰۰ میلیارد دلار رسیده است. منبع: دانشگاه آکسفورد

بیژن عبدی در گفت‌وگو با «وطن امروز» مطرح کرد

روشن شدن موتور خودکفایی اقتصادی پس از پیروزی انقلاب اسلامی

کاهش تکیه بر درآمدهای نفتی

بیژن عبدی گفت: قبل از انقلاب ۶ میلیون بشکه نفت می‌توانستیم بفروشیم اما به دلیل تحریم‌ها الان یک میلیون بشکه یا کمتر از آن نفت می‌فروشیم، بنابراین میزان درآمدها نیز بسیار متفاوت شده اما عملکرد در برابر درآمد قبل و بعد از انقلاب بسیار مثال‌زدنی است. وقتی از نظر درآمدهای ارزی دچار چالش هستیم اما پیش از انقلاب رژیم شاهنشاهی چنین چالشی نداشته، متوجه تفاوت‌ها می‌شویم. به هر حال نمی‌توان بی‌ارادگی دولت در ارائه خدمات اقتصادی بیشتر به مردم را در ۸ سال گذشته کتمان کرد. به عبارت دیگر اگر دولت بر توانمندی‌های داخلی تکیه می‌کرد و از آمریکا و غرب دل می‌برد، قطعاً بسیاری از صنایع ما امروز سرکوب شده، اگر نه ما بسادگی می‌توانستیم تمام مایحتاج خانوارها را از لوازم خانگی تا مصالح ساختمانی و معیشتی بدون کمترین نیازی به واردات تهیه کنیم. کارشناس مسائل اقتصادی در پایان خاطرنشان کرد: اینکه در حال حاضر نگران واردات نیادهای دامی هستیم از بی‌عملی دولت است نه از ناتوانی کشور، لذا امیدواریم دولت آتی به مردم بیش از مسائل سیاسی توجه کند و با دل‌کنند از برجامی که هیچ عایدی به جام ملت نگذاشت بلکه جان ملت را به لب آورد، تنها به دنبال تقویت توانمندی‌های داخلی باشد تا با استفاده از پتانسیل نیروهای انسانی متخصص، علاوه بر تأمین نیازهای داخلی، بازارهای جهانی را در دست بگیریم و روزه‌روز اقتصاد را به سمت توسعه و شتاب روزافزون پیشرفت هدایت کنیم.

واردات هر گونه تکنولوژی به ایران شده و می‌شوند، قطعاً دستیابی به این حد از توسعه اقتصادی مثال‌زدنی است. بعد از پیروزی انقلاب اسلامی، ما درگیر آشوب‌های داخلی تجزیه‌طلبان در جای‌جای ایران از شرق تا غرب کشور بودیم، بعد از آن ۸ سال جنگ به ما تحمیل شد که با دست خالی از پس آن برآمدیم و بعد از آن هم دایره تحریم‌ها علیه اقتصاد ما روزبه‌روز تنگ‌تر شد، لذا با توجه به این موارد در دست آوردن ظرفیت علمی و فناوری امروز ما مساله کوچکی نیست که به عنوان دستاورد جمهوری اسلامی ایران قابل ذکر نباشد.

ضعف‌ها را نادیده بگیریم

عبدی گفت: بیان این دستاوردها به معنای نادیده گرفتن ضعف‌ها، بی‌عدالتی‌ها و رانت‌ها و فسادهای اقتصادی نیست، یعنی نمی‌توان گفت ما به قله رسیده‌ایم اما به لحاظ مقایسه بین قبل و بعد از انقلاب و تحریم‌های دائمی ایران قطعا در بخش اقتصادی جهش‌های قابل ملاحظه‌ای داشته‌ایم، چرا که به‌رغم اینکه در ۴۲ سال گذشته با اینکه بیشتر کشورهای دنیا به دنبال زمین زدن ما بودند و فشارها روزبه‌روز بر ایران افزایش یافته اما ما همچنان سرسپار هستیم. کارشناس مسائل اقتصادی با اشاره به افزایش جمعیت و خدمات‌دهی به این جمعیت قبل و بعد از انقلاب، گفت: جمعیت ایران قبل از انقلاب ۲۶ میلیون نفر بود، در حالی که هم‌اکنون بیش از ۸۰ میلیون نفر است و آن زمان با این جمعیت کم ۴۶ درصد جامعه زیر خط مطلق فقر بودند. ۷۰ درصد جمعیت روستائین بودند، یعنی بین ۲۵ تا ۲۸ درصد شهرنشین بودند که این رقم اینک معکوس شده و به دلیل افزایش مهاجرت به شهرها خدمات‌دهی نسبت به قبل بشدت افزایش یافته، هر چند با این وجود بیش از ۹۰ درصد روستاهای ما در حال حاضر از خدمات آب، برق، گاز، مخابرات، اینترنت، بهداشت و جاده برخوردارند، در حالی که پیش از پیروزی انقلاب چنین نسبتی هرگز وجود نداشت.

گرفته‌اند و ایضا جزو بهترین‌ها در کار خود هستند. تحول در صنعت نفت و پتروشیمی وی با اشاره به خودکفایی‌های صورت‌گرفته در بخش نفت و پتروشیمی، گفت: پیش از انقلاب با اینکه تحریمی علیه ایران وجود نداشت اما صنایع نفتی ما وابسته به حضور مهندسان و نیروی خارجی بود اما بعد از انقلاب این فضا از بین رفت، رفته‌رفته صنایع پایین‌دستی و بالادستی نفت توسط نیروهای متخصص داخلی تقویت شد تا اینکه ما شاهد ساخت پالایشگاه در کشور بودیم که یکی از برکات و افتخارات انقلاب است، البته ظرفیت و توان بیشتری برای انجام چنین ساخت‌وسازهایی وجود داشت که بابتی هم می‌توانستیم شاهد فرصت‌سوزی‌هایی در این زمینه هستیم. وی افزود: اتفاقی که پس از انقلاب رخ داد این بود که متخصصان داخلی فعل خواستن را صرف کردند، پیش از این تفکری در کشور وجود داشت که اساساً حوزه‌هایی مانند پتروشیمی و نفت را برای ایرانی‌ها دست‌نیافتنی می‌دید.

گذار از مونتاژکار به خودروساز

این استاد اقتصاد درباره صنعت خودروسازی و توسعه آن پس از پیروزی انقلاب، گفت: هر چند در حال حاضر انتقادات و ایرادات فراوانی به صنعت خودروسازی کشور وارد است اما قبل از پیروزی انقلاب، ما فقط یک کارخانه پیکان داشتیم و خودروهایی که با عنوان پیکان شورلت ایرانی، آریا و شاهین مونتاژ می‌شد، همگی ماشین‌های آمریکایی و اروپایی بودند که حتی یک پیچ آن در ایران بسته نمی‌شد، شاید باد لاستیک‌های آنها فقط ایرانی بود! در حالی که اینک به‌رغم همه انتقادات از نظر موتور، پلتفرم، بدنه و طراحی کار و ساخت ایرانی است، ضمن اینکه نباید فراموش کنیم همه آنچه در بخش‌های مختلف اقتصادی به عنوان دستاورد اقتصادی کشور عنوان می‌شود، در سایه ۴۲ سال تحریم مستمر اقتصادی کشور توسط قدرت‌های بزرگ اتفاق افتاده است. وی در این باره افزود: وقتی قدرت‌های بزرگ مانع

ساحل عباسی: در آستانه آغاز چهل‌وسومین سال پیروزی انقلاب اسلامی، با عملکرد نامطلوب اقتصادی دولت در ۸ سال اخیر و فشار تورمی‌ای که بویژه در دوران کرونا به مردم وارد شده به‌سختی می‌توان از کارنامه و دستاوردهای اقتصادی دوره انقلاب سخن گفت اما اگر فارغ از شرایط کنونی و به صورت کلی کارنامه اقتصادی دوره انقلاب را بررسی کنیم، به جرات می‌توان گفت در بسیاری از زمینه‌ها به صورت مستقیم و غیرمستقیم تحولات شگرفی پس از پیروزی انقلاب در زمینه اقتصادی ایجاد شده است. در ادامه برای بررسی کارنامه اقتصادی انقلاب به گفت‌وگو با بیژن عبدی، اقتصاددان و استاد دانشگاه نشستیم. عبدی درباره دستاوردهای اقتصادی بعد از پیروزی انقلاب اسلامی به «وطن امروز» گفت: بعد از پیروزی انقلاب اسلامی در زمینه پزشکی، صنعت، راه‌سازی و توسعه زیرساخت‌های اصلی و اساسی موردنیاز کشور دستاوردهای مثال‌زدنی داریم که پیش از پیروزی انقلاب اسلامی هیچ کدام از این محورها به هیچ‌وجه محقق اعتنا نبود و در آن خودکفایی یا استقلال عملی نداشتیم. عبدی در این باره توضیح داد: بعد از پیروزی انقلاب اسلامی، در تولید بسیاری از کالاها و خدمات از قبیل لوازم خانگی، دارویی و پزشکی و صنعتی مستقل و خودکفا شدیم، در حالی که پیش از پیروزی انقلاب اسلامی صرفاً واردکننده محض بودیم. تولید دارو و خودکفایی بیش از ۹۰ درصدی در این زمینه یکی از افتخارات علمی و اقتصادی جمهوری اسلامی ایران به شمار می‌رود. وی افزود: وقتی در زمینه داروسازی یا صنعت و ساخت نیروگاه و پالایشگاه به خودکفایی رسیدیم به این معناست که هم‌زمان علاوه بر افزایش اشتغال، استفاده از نیروهای بومی کار و کارشناسان امر، مانع ارزی بسیاری شده‌ایم که پیش از انقلاب بشدت رواج داشت. پیش از پیروزی انقلاب اسلامی به جرات می‌توان گفت تمام پیمانکاران در بخش‌های مختلف اقتصادی از کشورهای دیگر بودند اما امروز شاهد این هستیم که جوانان کشورمان این مسئولیت‌ها را به دوش